

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY WIERZCHOWO NA LATA 2014-2032

**Dokument współfinansowany w ramach realizacji zadania wynikającego
z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”**

WIERZCHOWO 2014

SPIS TREŚCI:

1. Wstęp	3
1.1. Podstawy prawne opracowania prognozy	3
1.2. Cel prognozy	3
1.3. Zakres prognozy	4
1.4. Metodologia wykonania prognozy	5
2. Główne założenia projektu programu usuwania azbestu	5
2.1. Cele	5
2.2. Założenia alternatywne	6
2.3. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu	6
3. Dokumenty nadrzędne i wytyczone cele	7
3.1. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”	7
3.2. Dyrektywa Rady 74/442/EEC Unii Europejskiej	8
4. Charakterystyka Gminy	9
4.1. Położenie	9
4.2. Demografia	9
4.3. Geomorfologia	10
4.4. Klimat	10
5. Stan środowiska przyrodniczego	11
5.1. Powietrze	11
5.2. Zasoby wodne	12
5.3. Obszary chronione	12
5.4. Gleby	15
6. Zaniechanie realizacji Programu usuwania azbestu	15
7. Oddziaływanie na środowisko realizacji PUA	15
8. Zapobieganie i ograniczanie ujemnych oddziaływań na środowisko	15
9. Oddziaływania transgraniczne związane z realizacją PUA	17
10. Ocena sposobu transportu materiałów zawierających azbest na terenie Gminy	17
11. Ocena dotychczasowej realizacji Programu usuwania wyrobów azbestowych	19
12. Ocena edukacji ekologicznej w ramach PUA	19
13. Monitoring realizacji Programu	19
14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	20
15. Podsumowanie	23

SPIS TABEL:

Tabela 1. Analiza zgodności założeń „Programu usuwania materiałów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” z ustaleniami określonymi w „Programie Oczyszczenia Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”	7
Tabela 2. Dane demograficzne Gminy Wierzchowo (stan na 31.XII.2013r.)	10
Tabela 3. Bezrobocie na terenie Gminy Wierzchowo (stan na 31.XII.2013r.)	10
Tabela 4. Pomniki przyrody zlokalizowane na terenie Gminy Wierzchowo.	14

SPIS ILUSTRACJI:

Rysunek 1. Położenie Gminy Wierzchowo na tle powiatu.	9
Rysunek 2. Schemat procedury dotyczącej przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.	18

1. Wstęp

Zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 poz. 1235 z późn. zm.) „przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty (...) polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, ustalające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (...)” a także w przypadku wprowadzania zmian do przyjętych dokumentów (art. 50).

W celu przeprowadzenia strategicznej prognozy oddziaływania na środowisko „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032”, organ administracji publicznej – Wójt Gminy Wierzchowo, na podstawie zapisu art. 51 ust. 1 w/w ustawy, został zobowiązany do sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu.

1.1. Podstawy prawne opracowania prognozy

Podstawę formalno-prawną opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” stanowi ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 poz. 1235 z późn. zm.).

Zakres prognozy został uzgodniony zgodnie z art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 poz. 1235 z późn. zm.) przez Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Szczecinie i Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Szczecinie.

1.2. Cel prognozy

Celem niniejszej prognozy jest ustalenie czy zapisy zawarte w projekcie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” nie będą naruszać zasad prawidłowego działania środowiska naturalnego oraz czy zapisy stawiają zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju na równi z innymi celami gminy. Zadaniem prognozy oddziaływania na środowisko jest także ułatwienie identyfikacji możliwych do przewidzenia skutków środowiskowych oraz prawdopodobieństwa wystąpienia w przyszłości konfliktów oraz zagrożeń dla środowiska związanych z realizacją celów gminy.

Należy pamiętać, że „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowow na lata 2014-2032” jest w swoich założeniach dokumentem ogólnym a niniejsza ocena może mieć jedynie charakter jakościowy. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym nakładają na Polskę, a w tym Gminę Wierzchowo obowiązek usunięcia wyrobów zawierających azbest do 2032 roku. „Program usuwania wyrobów zawierających materiały azbestowe z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” pozwoli na realizację tego obowiązku, przyczyni się do osiągnięcia celów ww. dokumentów jakim jest poprawa środowiska.

1.3. Zakres prognozy

Szczegółowe wymagania dotyczące zakresu prognozy określa ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 poz. 1235 z późn. zm.).

Prognoza Oddziaływania na Środowisko zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza ponadto określa i analizuje:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony środowiska, a w szczególności na:
  - różnorodność biologiczną,
  - ludzi,
  - zwierzęta,
  - rośliny,
  - formy ochrony przyrody, w tym obszaru NATURA 2000,
  - wodę,
  - powietrze,
  - powierzchnię ziemi,
  - krajobraz,
  - klimat,
  - zasoby naturalne,
  - zabytki,
  - dobra materialne,
  - z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

Prognoza przedstawia również:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru.

1.4. Metodologia wykonania prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” została sporządzona zgodnie z wymaganym zakresem w myśl art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 poz. 1235 z późn. zm.).

W opracowaniu wykorzystano następujące dokumenty:

- *Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*
- *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wierzchowo na lata 2012-2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019.*

W załączniku nr 1 przeprowadzono analizę i ocenę oddziaływania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” posługując się tabelą przedstawiającą następujące typy oddziaływania na środowisko:

- bezpośrednie,
- pośrednie,
- wtórne,
- pozytywne,
- negatywne,
- skumulowane,
- krótkoterminowe,
- długoterminowe,
- stałe,
- chwilowe,

na następujące elementy środowiska:

- różnorodność biologiczna,
- ludzie,
- rośliny,
- zwierzęta,
- powietrze,
- wodę,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne.

2. Główne założenia projektu programu usuwania azbestu

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” został sporządzony w celu realizacji „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” na szczeblu gminnym.

2.1. Cele

Biorąc pod uwagę cele, wynikające z dokumentów wyższego rzędu oraz aktów normatywnych, w „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” wyznaczono następujące cele.

- **Cel główny:** Usunięcie z terenu Gminy Wierzchowo wszystkich wyrobów zawierających azbest zgodnie z wymogami ze szczególnym uwzględnieniem ochrony zdrowia mieszkańców oraz właściwe ich unieszkodliwienie.
- **Cel długookresowy:** stopniowe usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo oraz ich bezpieczne i prawidłowe unieszkodliwienie.
- **Cel krótkookresowy:** Wdrożenie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032”.

2.2. Założenia alternatywne

Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 poz. 1235 z późn. zm.) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W przypadku opracowania „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” już na etapie tworzenia dokumentu władze gminne wybrały spośród wielu możliwych wariantów przedsięwzięć, których realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska na terenie gminy. Decyzje zostały podjęte biorąc pod uwagę zarówno aspekty ekologiczne jak i ekonomiczne.

2.3. Problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Na terenie Gminy Wierzchowo wciąż znajduje się ok. 667,39 Mg materiałów zawierających azbest. Wpływ azbestu na organizm człowieka związany jest bezpośrednio z wnikaniem włókien azbestowych do organizmu człowieka poprzez układ oddechowy. Włókna azbestu gromadzą się i zalegają w płucach. Występuje także w niewielkim stopniu wchłanianie azbestu przez skórę.

Azbest widnieje jako substancja o udokumentowanym działaniu rakotwórczym kategorii 1, stanowiącym poważne zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe.

Problem dotyczący ochrony środowiska związany jest z przenikaniem włókien azbestowych do powietrza na terenie analizowanej gminy. Zaleganie wyrobów zawierających azbest na terenie omawianej gminy prowadzić może do pogorszenia stanu jakości powietrza, gleb, wód powierzchniowych. Wpływa w sposób negatywny nie tylko na ludzi ale także na inne organizmy żywe – w tym m.in. na objęte ochroną prawną gatunki ptaków. W celu jego rozwiązania konieczna jest realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo. Podjęcie działań opisanych w programie doprowadzi do usunięcia i unieszkodliwienia materiałów azbestowych, eliminując ich negatywny wpływ na środowisko.

3. Dokumenty nadrzędne i wytyczone cele

3.1. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”

Główne cele Programu to:

- a) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- b) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- c) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cele Programu będą realizowane sukcesywnie aż do roku 2032, w którym zakładane jest oczyszczenie kraju z azbestu. Szacuje się, że na terenie kraju w 2008 r. znajdowało się ok. 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest (w latach 2003-2008 usunięto ok. 1 mln ton). Przyjmuje się, iż następujące ilości odpadów zawierających azbest zostaną wycofane z użytkowania w kolejnych latach:

- w latach 2013–2022 około 35% odpadów (5,1 mln ton),
- w latach 2023–2032 około 37% odpadów (5,4 mln ton).

Program tworzy nowe możliwości, m.in.:

- składowanie odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych,
- wdrażanie nowych technologii umożliwiających unicestwienie włókien azbestu.
- pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach – wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania.

Ponadto Program przewiduje:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu,
- zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.

Tabela 1. Analiza zgodności założeń „Programu usuwania materiałów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” z ustaleniami określonymi w „Programie Oczyszczenia Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”

Cele i założenia Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	Cele i założenia Programu usuwania materiałów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032
Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest.	Program zakłada usunięcie wszystkich materiałów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo do 2032 roku.
Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju.	Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium gminy odbywać się ma poprzez usunięcie i unieszkodliwienie ww. materiałów zgodnie z zasadami określonymi w Programie.
Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.	Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko odbywać się ma poprzez usunięcie z terenu Gminy Wierzchowo i unieszkodliwienie poza obrębem gminy wyrobów zawierających azbest.
Do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających	W ramach tworzenia Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo przeprowadzono szczegółową

Cele i założenia Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032	Cele i założenia Programu usuwania materiałów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032
azbest, utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest.	inwentaryzację materiałów azbestowych, z uwzględnieniem numerów działek ewidencyjnych. Wyniki inwentaryzacji wprowadzone zostały do elektronicznej bazy danych – Wojewódzkiej Bazy Danych Azbestowych (www.bazaazbestowa.pl).
Utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest.	W ramach tworzenia Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo wyniki inwentaryzacji wprowadzone zostały do elektronicznej bazy danych – Wojewódzkiej Bazy Danych Azbestowych (www.bazaazbestowa.gov.pl). Umożliwia ona prowadzenie monitoringu postępów związanych z usuwaniem materiałów zawierających azbest.
Podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu.	Inwentaryzacja materiałów zawierających azbest pozwoli na weryfikację posesji pod względem posiadanych wyrobów zawierających materiały azbestowe. Inwentaryzacja określa adres posesji, imię i nazwisko właściciela, a także nr działki ewidencyjnej.
Zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.	Poprzez realizację harmonogramu prac zawartego w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo zaangażowanie gminy będzie znaczne. Dzięki posiadanemu wykazowi posesji władze gminy będą mogły wzywać użytkowników materiałów zawierających azbest do corocznego przedkładania informacji o posiadanych wyrobach zawierających azbest.

Jak wynika z powyższych zapisów „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” jest zgodny z wszystkimi celami i założeniami opisanymi w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” i przyczyni w perspektywie wieloletniej do realizacji tych zamierzeń na terenie gminy.

3.2. Dyrektywa Rady 74/442/EEC Unii Europejskiej

Ramy prawne gospodarki odpadami w Unii Europejskiej określone zostały w Dyrektywie Rady 74/442/EEC. Dyrektywa ta nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia odzysku i usuwania odpadów w sposób nie zagrażający życiu ludzkiemu oraz nie powodujący szkód w środowisku. Dyrektywa nakłada także obowiązek zapobiegania tworzeniu się odpadów oraz ograniczania ilości i szkodliwości wytwarzanych odpadów.

Analizując zapisy „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” stwierdza się, iż jego zapisy są zgodne z zapisami Dyrektywy Rady 74/442/EEC.

4. Charakterystyka Gminy

4.1. Położenie

Gmina Wierzchowo jest gminą wiejską położoną w południowo-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie drawskim. Gmina od północy oraz północno-wschodu graniczy z gminą Czaplinek, od zachodu i północy z gminą i miastem Złocieniec, od południa i południowego zachodu z gminami Mirosławiec oraz Wałcz. Zgodnie z podziałem fizyko-geograficznym Polski wg Jerzego Kondrackiego Gmina Wierzchowo leży w obrębie megaregionu Pozaalpejska Europa Środkowa, w prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie, makroregionu Pojezierza Południowopomorskie, mezoregionu Pojezierze Wałęckie.

Rysunek 1. Położenie Gminy Wierzchowo na tle powiatu.

Źródło: www.administracja.maz.gov.pl

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii powierzchnia Gminy Wierzchowo wynosi 22 919 ha. W skład gminy wchodzi 19 miejscowości z czego 13 ma status sołectw

4.2. Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 roku Gminę Wierzchowo zamieszkiwało 4 372 osób z czego 2 244 stanowili mężczyźni, natomiast 2 128 kobiety (stan na 31.12.2013r.). Powierzchnia Gminy Wierzchowo wynosi 229,19km² co wraz z liczbą zamieszkujących go ludzi daje gęstość zaludnienia na poziomie 19 os/km².

Tabela 2. Dane demograficzne Gminy Wierzchowo (stan na 31.XII.2013r.).

Parametr	Jednostka miary	Wartość
Ludność według miejsca zameldowania		
Liczba ludności (ogółem)	osoba	4 372
Liczba kobiet	osoba	2 128
Liczba mężczyzn	osoba	2 244
Wskaźnik modułu gminnego		
Gęstość zaludnienia	ilość osób / km ²	19
Ilość kobiet na 100 mężczyzn	osoba	95
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-	-3,6
Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem		
W wieku przedprodukcyjnym	%	18,3
W wieku produkcyjnym	%	65,6
W wieku poprodukcyjnym	%	16,1

Źródło: GUS

Informacje na temat wielkości bezrobocia na terenie Gminy Wierzchowo zestawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 3. Bezrobocie na terenie Gminy Wierzchowo (stan na 31.XII.2013r.).

Parametr	Jednostka miary	Wartość
Bezrobotni zarejestrowani według płci		
Ogółem	osoba	212
Mężczyźni	osoba	110
Kobiety	osoba	102

Źródło: GUS.

4.3. Geomorfologia

Największy wpływ na obecny krajobraz gminy Wierzchowo miały zlodowacenia, które pozostawiły po sobie charakterystyczne formy geologiczne takie jak: wzgórza morenowe, kredowe, ozy, rynny subglacjalne, obniżenie wytopiskowe, równiny sandrowe oraz zastoiskowe. W holocenie nastąpiło natomiast nagromadzenie się utworów skalnych pochodzenia glacjalnego oraz aluwialnego reprezentowanego przez piaski, mułki oraz torfy.

4.4. Klimat

Gmina Wierzchowo, tak jak cała Polska, leży w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego przejściowego. Na terenie kraju można wydzielić także regiony klimatyczne, które charakteryzują się określonym wpływem klimatu kontynentalnego lub oceanicznego. Gmina Wierzchowo znajduje się w strefie wpływów tego drugiego. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi od 7,3°C do 7,9°C, średnie roczne opady mieszczą się w granicach 480-600 mm. Okres wegetacyjny na terenie gminy trwa około 215 dni. Dominującymi wiatrami więcej nad obszarem Gminy Wierzchowo są wiatry zachodnie oraz południowo-zachodnie.

5. Stan środowiska przyrodniczego

5.1. Powietrze

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U.20 13, poz.1232) oceny są dokonywane w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa zachodnio-pomorskiego zostały wydzielone 3 strefy zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz 914). Strefy te zostały wymienione poniżej:

- aglomeracja szczecińska,
- miasto Koszalin,
- strefa zachodnio-pomorska

Gmina Wierzchowo znajduje się w strefie zachodnio-pomorskiej. Ocenę jakości powietrza przeprowadzoną dla tej strefy przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie w roku 2013 przedstawiono poniżej.

Roczna ocena jakości powietrza została wykonana pod kątem spełnienia kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla następujących substancji:

- dwutlenek siarki SO₂
- dwutlenek azotu NO₂
- tlenek węgla CO
- benzen C₆H₆
- ozon O₃
- pył zawieszony PM10
- pył zawieszony PM2,5
- ołów Pb
- arsen As
- kadm Cd
- nikiel Ni
- benzo(a)piren

Wynik oceny strefy zachodnio-pomorskiej za rok 2013 wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla:

- dwutlenku siarki,
- dwutlenku azotu,
- benzenu,
- tlenku węgla,
- ozonu,
- pył zawieszony PM2,5,
- pył zawieszony PM10,
- oraz metali ciężkich zawartych w pyłe PM10:
  - arsenu,
  - kadmu,
  - niklu,
  - i ołowiu.

Natomiast zanieczyszczeniami problemowymi strefie zachodnio-pomorskiej jest benzo(a)piren. Dla tego zanieczyszczenia strefa zachodnio-pomorska otrzymała klasę C, dla której konieczne jest opracowanie programów ochrony powietrza. Należy jednak pamiętać, że strefa zachodnio-pomorska nie wykazuje jednolitości na całym swoim obszarze, pod względem zanieczyszczeń. Oznacza to, że w strefie są miejsca, które ze względu na poziom

zanieczyszczeń wymagają podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza. Jak wynika z opracowania przez WIOS w Szczecinie „Oceny jakości powietrza za rok 2013”, Gmina Wierzchowo nie została wskazana jako miejsce przekroczeń stężeń zanieczyszczeń problemowych, wskazanych powyżej.

5.2. Zasoby wodne

Wody powierzchniowe

Największymi ciekami wodnymi znajdującymi się na obszarze gminy Wierzchowo są Drawa i Gwda, będące dopływami Noteci. Obie rzeki są III-rzędowymi dopływami Odry. Drawa odwadnia północną oraz zachodnią część gminy, natomiast Gwda część wschodnią i południową.

Warunki glacialne doprowadziły do powstania sieci jezior. Na obszarze gminy Wierzchowo znajduje się 10 jezior o powierzchni większej od 1 ha. Powierzchnię większą od 10 ha posiada 7 jezior. Największe z nich to bezodpływowe jezioro Busko (33,8 ha) położone w centrum gminy, a kolejne co do wielkości są jez. Studnica i jez. Machlinko (oba po nieco ponad 28 ha).

5.3. Obszary chronione

Na terenie Gminy Wierzchowo występują następujące formy obszarów chronionych:

- obszary Natura 2000,
- rezerwat przyrody,
- obszar chronionego krajobrazu,
- pomniki przyrody.

Obszary Natura 2000 Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Nazwa obszaru: Ostoja Drawska

Kod obszaru: PLB 320019

Powierzchnia: 139 755 ha

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000:

obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia)

Opis:

Obszar obejmuje część Pojezierza Drawskiego oraz przyległe fragmenty Równiny Drawskiej i Pojezierza Wałeckiego. Swym południowo-zachodnim krańcem graniczy z OSO „Lasy Puszczy nad Drawą”. Największe miejscowości to Czaplinek, Drawsko Pomorskie i Złocieniec, a Połczyn Zdrój znajduje się przy granicy ostoi. Krajobraz jest zróżnicowany – znajdują się tu liczne wzgórza morenowe i ozy, doliny rzek, jeziora rynnowe i wytopiskowe oraz małe oczka wodne i torfowiska. Jeziora zajmują ok. 10% powierzchni terenu. Największe z nich to: Drawsko (1872 ha), Siecino, Żerdno, Komorze i Wilczkowo. Posiadają one urozmaiconą linię brzegową, na niektórych znajdują się wyspy. Brzegi jezior są wysokie, porośnięte lasami, głównie łęgami, grądami i buczynami; lub niskie, z bogatą roślinnością przybrzeżną. Lasy pokrywają ok. 25% terenu. Dominują tu bory, duże powierzchnie zajmują drzewostany bukowe i dębowe. Znaczną część obszaru zajmują użytkowane tereny rolnicze z fragmentami łąk i pastwisk oraz kompleksy leśne i zadrzewienia. Szczególnie cennym fragmentem ostoi jest dolina rzeki Drawy, której źródła znajdują się w rezerwacie Dolina Pięciu Jezior.

Rezerwat przyrody „Śośnica”

Jest to rezerwat leśny o powierzchni 12,06 ha powołany do życia 12 lipca 1974 roku. Został on utworzony w celu ochrony starodrzewu dębowo-bukowego o charakterze naturalnym z licznymi drzewami pomnikowymi. Na obszarze rezerwatu występują liczne pomnikowe okazy drzew oraz bogata flora mszaków, grzybów; typowe zespoły roślinne wykształcone w kwaśnej dąbrowie pomorskiej Fago - Qercetum i kwaśnej buczyny pomorskiej Trientali - Fagetum. Z powodu braku światła- runo zubożało. Wiek drzewostanu 240-280 lat.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Drawskie”

Część gminy Wierzchowo znajduje się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Drawskie”. Jego całkowita powierzchnia wynosi 68 450 ha. Został on powołany w celu ochrony naturalnego i kulturowego krajobraz Pojezierza Drawskiego oraz fragment u Pojezierza Szczecińskiego. Występują tu naturalne formy terenu związane z krajobrazem polodowcowym do których można zaliczyć: jeziora, oczka wodne i ekosystemy torfowisk mszarnych a także łądowiejące zbiorniki wodne. Można tu napotkać liczne rzadkie rośliny, w tym: rosiczkę okrągłolistną, widłaka jałowcowatego, wrzosiec bagienny, grąźel żółty, marzanka wonną, grzybienie białe, kruszynę pospolitą. Unikalne w pełni wykształcone zbiorowiska roślinne o charakterystycznym składzie gatunkowym, m. in.: *Vaccinio uliginosi – Betuletum*, *Nupharo- Nymphaeetum albae*, *Luzulo luzuloidis- Fagetum*, *Luzulo pilosae- Fagetum*, *Galio odorati- Fagetum*, *Eriophoro angustifolii- Sphagnetum recurvi*.

Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Wierzchowo znajduje się jeden użytek ekologiczny o powierzchni 0,37 ha, który powstał w celu ochrony miejsc naturalnej retencji wody wraz ze zbiorowiskiem roślinności torfowiskowo – bagiennej, w tym szuwarem trzcinowym.

Pomniki przyrody

Na terenie Gminy Wierzchowo znajduje się 6 pomników przyrody, które zostały zebrane w tabeli.

Tabela 4. Pomniki przyrody zlokalizowane na terenie Gminy Wierzchowo.

Lp.	Nazwa	Nazwa gatunkowa polska	Nazwa gatunkowa łacińska	Gmina/ miasto	Najbliższa miejscowość	Bliższa lokalizacja	Średnica [m]	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Forma	Akty prawne
1.	brak	sosna pospolita	<i>Pinus sylvestris</i>	Wierzchowo	Buczyna	Nadleśnictwo Świerczyna, Leśnictwo Buczyna, oddz. 85b	brak danych	272	24	poj.	Rozporządzenie nr 2/99 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 30 marca 1999 r.
2.	brak	dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	Wierzchowo	Nowe Laski	Nadleśnictwo Świerczyna, Leśnictwo Dąbrowa oddz. 50f	brak danych	457	28	poj.	Rozporządzenie nr 2/99 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 30 marca 1999 r.
3.	brak	buk pospolity	<i>Fagus sylvatica</i>	Wierzchowo	Nowe Laski	Nadleśnictwo Świerczyna, Leśnictwo Dąbrowa oddz. 51h	brak danych	526	32	poj.	Rozporządzenie nr 2/99 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 30 marca 1999 r.
4.	brak	buk pospolity	<i>Fagus sylvatica</i>	Wierzchowo	Nowe Laski	Nadleśnictwo Świerczyna, Leśnictwo Dąbrowa, oddz. 36b	brak danych	507	30	poj.	Rozporządzenie nr 2/99 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 30 marca 1999 r.
5.	brak	buk pospolity	<i>Fagus sylvatica</i>	Wierzchowo	Nowe Laski	Nadleśnictwo Świerczyna, Leśnictwo Dąbrowa oddz. 51h	brak danych	492	32	poj.	Rozporządzenie nr 2/99 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 30 marca 1999 r.
6.	brak	buk pospolity	<i>Fagus sylvatica</i>	Wierzchowo	Nowe Laski	Nadleśnictwo Świerczyna, Leśnictwo. Dąbrowa oddz. 51i	brak danych	492	32	poj.	Rozporządzenie nr 2/99 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 30 marca 1999 r.

Źródło: RDOS Szczecin

5.4. Gleby

Obszar Gminy Wierzchowo cechuje się glebami o średniej klasie bonitacyjnej oraz niskiej klasie bonitacyjnej. Gleby o średniej klasie bonitacyjnej występują w Osieku Drawskim, Wierzchowie, Zabinie i Boninie. Gleby o niskiej klasie bonitacyjnej występują w Świerczynie, Wielbokach, Sośnicy, Nowych Laskach i Żeńsku. Pod względem użyteczności gleb dla rolnictwa powierzchnie gminy podzielić można na dwa różniące się obszary – bardziej żyzny północno-zachodni oraz obszar południowy i wschodni ze słabymi glebami kompleksu żytniego słabego (rejon Żeńska, Nowych Lasek, Sośnicy, Świerczyny i Wielbok). W lokalnych zagłębieniach o wysokim poziomie wód gruntowych zalegają kompleksy zbożowe pastewne mocne i zbożowo-pastewne słabe, stanowiące niewielką powierzchnię gminy. Niewielką powierzchnię zajmują także gleby kompleksu pszennego wadliwego występujące na wzniesieniach o większych spadkach oraz średnio żyzne gleby zajęte przez trwałe użytki zielone, powstałe z torfów i piasków rzecznych z domieszką humusu.

6. Zaniechanie realizacji Programu usuwania azbestu

Działania zaplanowane do realizacji w ramach „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” mają z założenia na celu poprawę stanu środowiska naturalnego na terenie gminy i w efekcie wpływać pozytywnie na zdrowie człowieka.

Brak realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” prowadzić będzie do:

- pogorszenie się stanu zdrowia mieszkańców gminy,
- pogorszenia się stanu zdrowia innych organizmów żywych występujących na terenie gminy,
- braku wywiązania się z obowiązku usunięcia materiałów azbestowych z terenu gminy wyznaczonym przez dokumenty wyższego szczebla (tj. do 2032 roku).

W przypadku nie wdrożenia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” można spodziewać się pogłębienia negatywnych trendów i wzrostu zanieczyszczenia środowiska naturalnego, a także pogorszenie się stanu zdrowia ludzi oraz innych organizmów żywych występujących na terenie Gminy.

7. Oddziaływanie na środowisko realizacji PUA

Przedsięwzięcia realizowane na terenie Gminy Wierzchowo w ramach „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Wszystkie zadania mają na celu usunięcie i utylizację wyrobów zawierających azbest z obszaru gminy. Szczegółowa analiza i ocena wpływu powyższego programu na poszczególne elementy środowiska została przedstawiona w załączniku nr 1 do niniejszego opracowania.

8. Zapobieganie i ograniczanie ujemnych oddziaływań na środowisko

Wszystkie przedsięwzięcia zawarte w „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032”, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko związane są z procesem demontażu azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz ich utylizacją.

Prace demontażowe wyrobów azbestowych mogą stanowić zagrożenie dla występujących w okolicy organizmów żywych, w tym ludzi i zwierząt. Należy pamiętać, iż w wyniku prowadzenia ww. prac dochodzić może do powstania kolizji na drodze „siedliska gatunków chronionych” a „remonty budynku”. Konsekwencją tego konfliktu może być utrata schronienia lub miejsca gniazdowania gatunków chronionych. Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, jeszcze przed transportem na składowisko. Teren prac powinien być wydzielony i zabezpieczony przed dostępem osób niepowołanych. Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, do podłoża, a teren wokół, objęty kurtyną, powinien być wyłożony folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej. Ponadto aby chronić organizmy żywe, w tym ludzi i zwierzęta, należy zastosować kilka ogólnych zasad:

- nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- odspajania wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- prowadzenia kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania przekroczeń dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w miejscu pracy, w tym również z wyrobami zawierającymi krokydolit,
- składowania na tej samej zmianie roboczej, usuniętych odpadów zawierających azbest, po ich szczelnym opakowaniu – na miejscu tymczasowego magazynowania odpadów,
- codziennego starannego oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń – z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry HEPA lub na mokro. Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.
- Przed przystąpieniem do prac właściciel bądź zarządca obiektu zobowiązany jest sprawdzić czy w miejscu planowanych prac nie gniazdują ptaki (np. jaskółki czy jerzyki) bądź nietoperze. W przypadku stwierdzenia obecności w obiekcie gatunków chronionych ptaków prace należy prowadzić poza okresem lęgowym a w przypadku nietoperzy poza okresem lęgu i odchowania. Po przeprowadzeniu prac należy w miarę możliwości zachować możliwość gniazdowania i schronienia obecnych w obiekcie gatunków zwierząt. W przypadku braku możliwości zapewnienia schronienia zwierzętom w ich pierwotnym miejscu bytowania, należy zapewnić schronienie zastępcze (budki, boksy itp.).
- W stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową, konieczne może być uzyskanie zezwolenia na odstąpienie od zakazów określonych Art. 52 Ustawy o Ochronie Przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. w trybie art. ww. Ustawy tj. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska bądź Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska mogą zezwolić na odstąpienie od zakazów w stosunku do gatunków objętych ochroną ścisłą bądź objętych ochroną częściową w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów.

Zastosowanie powyższych metod oraz zaleceń podczas prac mających na celu usunięcie wyrobów zawierających azbest pozwoli na zminimalizowanie ich negatywnego wpływu na zwierzęta i ludzi mieszkających w okolicy miejsca przeprowadzania prac.

Do utylizacji odpadów zawierających azbest zaleca się także wykorzystywanie najnowszych i najbardziej skutecznych metod.

9. Oddziaływania transgraniczne związane z realizacją PUA

Realizacja „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” z racji lokalizacji Gminy Wierzchowo nie będzie wykazywała na środowisko wpływu o charakterze transgranicznym.

10. Ocena sposobu transportu materiałów zawierających azbest na terenie Gminy

Obowiązek właściwego przygotowania do transportu odpadów zawierających azbest spoczywa na wytwórcy odpadów. Zgodnie z ustawą o odpadach transport odpadów wytworzonych przez ich wytwórcę nie wymaga uzyskania pozwolenia na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów. Posiadacz odpadów, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie działalności, które wydawane jest przez starostę właściwego ze względu na miejsce siedziby i zamieszkania posiadacza odpadów. Zlecający usługę transportu odpadów jest zobowiązany do wskazania prowadzącemu taką działalność miejsca odbioru odpadów oraz posiadacza odpadów, do którego należy dostarczyć te odpady.

Do przedsiębiorcy prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

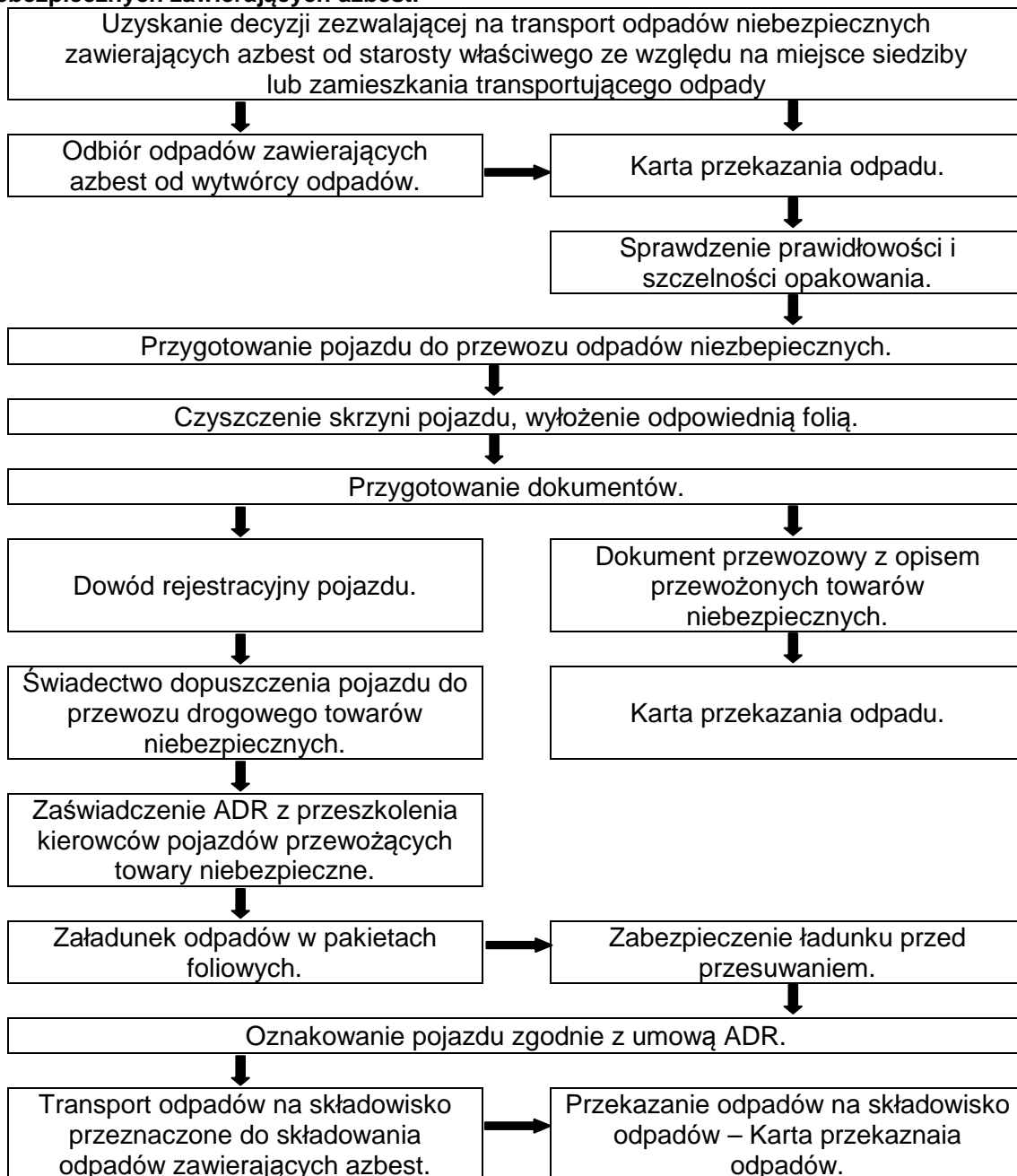
- Posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu.
- Posiadanie dokumentu przewozowego z opisem odpadów niebezpiecznych.
- Posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych.
- Posiadanie przez kierowcę pojazdu zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne.
- Utrzymanie porządku skrzyni ładunkowej pojazdu.
- Sprawdzenie umocowania przesyłki z odpadami w pojeździe.
- Sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowania odpowiednim znakiem.

Należy zaznaczyć, iż przekazanie odpadów zawierających azbest przez wytwórcę odpadów innemu posiadaczowi odpadów niebezpiecznych w celu dalszego transportu powinno odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zobowiązany jest na wspomnianej karcie do poświadczenia wykonania usługi transportowej. Wykorzystując kartę przekazania odpadów prowadzący działalność w zakresie transportu odpadów prowadzi także ilościową i jakościową ewidencję odpadów.

Odpady zawierające azbest transportowane są na składowisko odpadów niebezpiecznych. Następuje tam przekazanie odpadów posiadaczowi odpadów, czyli zarządcy składowiska i potwierdzenie tej operacji na karcie przekazania odpadu.

Poniższy schemat przedstawia procedurę dotyczącą przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, która wdrażana będzie na terenie Gminy Wierzchowo.

Rysunek 2. Schemat procedury dotyczącej przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

źródło: www.mg.gov.pl

Transport materiałów zawierających azbest odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Wdrażany system ocenia się jako prawidłowy i korzystny dla środowiska.

11. Ocena dotychczasowej realizacji Programu usuwania wyrobów azbestowych

W celu usunięcia i utylizacji materiałów azbestowych została przeprowadzona na terenie Gminy Wierzchowo szczegółowa inwentaryzacja materiałów azbestowych oraz zlecone zostało opracowanie Programu usuwania wyrobów zawierających azbest. Działania te miały na celu pomoc zarządcom budynków oraz mieszkańcom w prawidłowym gospodarowaniu materiałami zawierającymi azbest. Wymienione działania umożliwią pozyskanie środków zewnętrznych na realizację zadań związanych z usuwaniem i unieszkodliwianiem materiałów azbestowych, a co za tym idzie przyspieszenie procesu usuwania azbestu z terenu Gminy Wierzchowo.

12. Ocena edukacji ekologicznej w ramach PUA

Edukacja ekologiczna dotycząca materiałów zawierających azbest w ramach Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo rozpoczęta została już na etapie inwentaryzacji materiałów azbestowych. Użytkownicy wyrobów zawierających azbest informowani byli przez pracowników firmy Zakład Analiz Środowiskowych Ekoprecyzja o zagrożeniach związanych z ww. materiałami oraz o sposobie ich usuwania, transportu i unieszkodliwiania. Pracownicy udzielali odpowiedzi na trapiące mieszkańców pytania i trafiali bezpośrednio do osób zainteresowanych i zagrożonych negatywnym oddziaływaniem azbestu.

Przekazywane informacje zawarte zostały także w samym dokumencie, który to będzie ogólnodostępny dla wszystkich mieszkańców Gminy Wierzchowo i nie tylko. W ramach realizacji Programu planuje się akcje edukacyjne poprzez lokalne media, poprzez ulotki informacyjne oraz w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie Gminy Wierzchowo. Zakłada się, iż na poziomie gminnym, edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie materiałów zawierających azbest będzie wystarczająca.

13. Monitoring realizacji Programu

Monitoring realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” pozwoli na bieżącą analizę, a także kontrolę zgodności założeń Programu z rzeczywistymi działaniami, które podejmowane będą przez właścicieli obiektów.

W celu umożliwienia prowadzenia monitoringu realizacji Programu, wyznaczono wskaźniki, służące do oceny wdrażania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032”. Wskaźniki te zestawione zostały poniżej.

Wyznaczone wskaźniki służące do oceny wdrażania Programu:

- 1) Ilość wyrobów zawierających azbest na 1 km² powierzchni Gminy Wierzchowo [Mg/km²].
- 2) Ilość unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest [Mg/rok].
- 3) Nakłady finansowe poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest [zł].
- 4) Powierzchnia wyrobów zawierających azbest [m²].
- 5) Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed realizacją Programu.
- 6) Ilość obiektów z wyrobami zawierającymi azbest.

Na podstawie bazy danych o lokalizacji oraz powierzchni pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych oraz proponowanych powyżej wskaźników oceny wdrażania Programu, możliwe będzie monitorowanie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032”.

W celu określenia wpływu działań zawartych w analizowanym projekcie na środowisko należy określić:

- ilość posesji, na których usunięto materiały zawierające azbest;
- czy środowisko na terenie gminy uległo poprawie;
- czy wzrósł komfort życia mieszkańców;
- czy ograniczone zostało negatywne oddziaływanie azbestu na środowisko i mieszkańców gminy;
- czy występuje negatywny wpływ realizacji Programu na formy ochrony przyrody oraz gatunki chronione.

Zaleca się przeprowadzenie analizy skutków realizacji Programu w roku 2018, 2023, 2028 i 2032. Pozwoli to na określenie wpływu realizacji dokumentu na stan środowiska na terenie gminy oraz wykrycie we wczesnym etapie negatywnego wpływu na jego stan. Szybka diagnoza zagrożeń pozwoli to na podjęcie działań naprawczych.

Monitoring realizacji Programu będzie prowadzony także w oparciu o Bazę Azbestową (www.bazaazbestowa.gov.pl).

14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Zakres niniejszej Prognozy (...)

Zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 poz. 1235 z późn. zm.) „przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty (...) polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, ustalające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (...)” a także w przypadku wprowadzania zmian do przyjętych dokumentów (art. 50).

Szczegółowe wymagania dotyczące zakresu prognozy określa art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 poz. 1235 z późn. zm.).

Zakres opracowania prognozy został uzgodniony zgodnie z art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 poz. 1235 z późn. zm.) przez Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny w Szczecinie i Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Cel dokumentu

Głównym celem prognozy jest ustalenie, czy zapisy „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego, a względy ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są rozważane na równi z innymi celami i priorytetami. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

W załączniku nr 1 przeprowadzono analizę i ocenę oddziaływania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” na środowisko. Posługując się tabelą przedstawiono następujące typy oddziaływania na środowisko:

- bezpośrednie,
- pośrednie,
- wtórne,
- pozytywne,
- negatywne,
- skumulowane,
- krótkoterminowe,
- długoterminowe,
- stałe,
- chwilowe,

na następujące elementy środowiska:

- różnorodność biologiczna,
- ludzie,
- rośliny,
- zwierzęta,
- formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000,
- powietrze,
- wodę,
- powierzchnia ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne.

Negatywny wpływ na środowisko

Do przedsięwzięć, realizowanych na terenie Gminy Wierzchowo w ramach „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032”, które potencjalnie mogą znacząco oddziaływać na środowisko należą: prace demontażowe azbestu. Utylizacja wyrobów zawierających azbest odbywać się będzie poza obszarem Gminy Wierzchowo.

Rozwiązania alternatywne

Alternatywą do wdrożenia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” jest brak realizacji Programu. Przy czym zaniechanie realizacji ww. Programu przyczyni się do pogorszenia stanu środowiska na terenie gminy.

Brak realizacji Programu

W przypadku nie wdrożenia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” można spodziewać się pogłębienia negatywnych trendów i wzrostu zanieczyszczenia środowiska naturalnego, a także pogorszenie się stanu zdrowia ludzi oraz innych organizmów żywych występujących na terenie gminy.

Wpływ na środowisko

Przedsięwzięcia realizowane na terenie Gminy Wierzchowo w ramach „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Wszystkie zadania mają na celu usunięcie i utylizację wyrobów zawierających azbest z obszaru gminy. Szczegółowa analiza i ocena wpływu powyższego programu na poszczególne elementy środowiska została przedstawiona w załączniku nr 1 do niniejszego opracowania.

Oddziaływanie transgraniczne

Realizacja „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032”, w związku z położeniem Gminy Wierzchowo nie będzie wykazywała na środowisko wpływu o charakterze transgranicznym.

Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko

Prace demontażowe wyrobów azbestowych mogą stanowić zagrożenie dla występujących w okolicy organizmów żywych, w tym zwierząt. Należy pamiętać, iż w wyniku prowadzenia ww. prac dochodzić może do powstania kolizji na drodze „siedliska gatunków chronionych” a „remonty budynku”. Do najważniejszych działań mających na celu zapobieganie negatywnemu oddziaływaniu zaliczamy:

- nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- składowania na tej samej zmianie roboczej, usuniętych odpadów zawierających azbest, po ich szczelnym opakowaniu – na miejscu tymczasowego magazynowania odpadów,
- Przed przystąpieniem do prac właściciel bądź zarządca obiektu zobowiązany jest sprawdzić czy w miejscu planowanych prac nie gniazdują ptaki (np. jaskółki czy jerzyki) bądź nietoperze. W przypadku stwierdzenia obecności w obiekcie gatunków chronionych ptaków prace należy prowadzić poza okresem lęgowym a w przypadku nietoperzy poza okresem lęgu i odchowania. Po przeprowadzeniu prac należy w miarę możliwości zachować możliwość gniazdowania i schronienia obecnych w obiekcie gatunków zwierząt. W przypadku braku możliwości zapewnienia schronienia zwierzętom w ich pierwotnym miejscu bytowania, należy zapewnić schronienie zastępcze (budki, boksy itp.).
- W stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową, konieczne może być uzyskanie zezwolenia na odstępstwa od zakazów określonych Art. 52 Ustawy o Ochronie Przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. w trybie art. ww. Ustawy tj. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska bądź Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska mogą zezwolić na odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków objętych ochroną ścisłą bądź objętych ochroną częściową w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów.

Podczas prowadzenia prac mających na celu usuwanie wyrobów zawierających azbest, należy mieć na uwadze zalecenia Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Komponenty środowiska zagrożone znaczącym negatywnym oddziaływaniem

Do komponentów środowiska szczególnie narażonych na negatywne oddziaływanie realizacji omawianego Programu należą: woda, powietrze, gleba, organizmy żywe.

Dotychczasowa realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest

Dotychczasowa realizacja omawianego Programu polegała na szczegółowej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz sporządzeniu dokumentu, mającego na celu umożliwienie uzyskanie środków zewnętrznych na usuwanie i utylizację wyrobów zawierających azbest.

Monitoring realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest

W celu monitoringu realizacji przedmiotowego Programu wyznaczone wskaźniki służące do oceny jego wdrażania:

- 1) Ilość wyrobów zawierających azbest na 1 km² powierzchni Gminy Wierzchowo [Mg/km²].
- 2) Ilość unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest [Mg/rok].
- 3) Nakłady finansowe poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest [zł].
- 4) Powierzchnia wyrobów zawierających azbest [m²].
- 5) Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed realizacją Programu.
- 6) Ilość obiektów z wyrobami zawierającymi azbest.

Pozostałe zagadnienia

W niniejszym dokumencie opisano stan środowiska na terenie Gminy Wierzchowo. Opisano sposób prawidłowego transportu odpadów zawierających azbest oraz wskazano działania edukacyjne prowadzone podczas sporządzania dokumentu.

15. Podsumowanie

Analizując negatywne i pozytywne skutki realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” (szczegółowo przedstawione w załączniku nr 1), można stwierdzić, iż pomimo chwilowych, negatywnych oddziaływań na środowisko, należy przystąpić do realizacji „Programu (...)”, gdyż planowane inwestycje przyczynią się m.in. do:

- poprawy jakości środowiska,
- poprawy zdrowia życia ludzi,
- poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- poprawy jakości gleb,
- poprawy jakości powietrza atmosferycznego,
- spełnienia wymogów określonych w dokumentach wyższego rzędu, w tym Polityki Ekologicznej Państwa,
- poprawy komfortu życia mieszkańców Gminy Wierzchowo,
- ograniczenia niekontrolowanego przedostawania się odpadów (w tym odpadów niebezpiecznych) do środowiska,
- wzrostu i utrzymaniu na wysokim poziomie bioróżnorodności.

Ceną, którą będzie trzeba zapłacić za ww. korzyści są chwilowe negatywne oddziaływania związane demontażem materiałów azbestowych (szczegółowa analiza, załącznik nr 1). Należy jednak pamiętać, iż cenę tą można obniżyć poprzez działania zaproponowane w rozdziale nr 8 „Zapobieganie i ograniczenie ujemnych oddziaływań na środowisko” niniejszej Prognozy.

Załącznik nr 1

Analiza i ocena oddziaływania „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wierzchowo na lata 2014-2032” Na poszczególne elementy środowiska.

Cel Programu: Usunięcie z terenu Gminy Wierzchowo wszystkich wyrobów zawierających azbest zgodnie z wymogami ze szczególnym uwzględnieniem ochrony zdrowia mieszkańców oraz właściwe ich unieszkodliwienie.

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stałe	Chwilowe
Formy ochrony przyrody w tym Obszary Natura 2000	-Brak bezpośredniego wpływu na formy ochrony przyrody, w tym zwierząt, których siedliska są częścią obszarów chronionych, w tym sieci NATURA 2000 (uwzględniając zapisy rozdziału 8 niniejszej Prognozy).	-Brak pośredniego wpływu na formy ochrony przyrody, w tym zwierząt, których siedliska są częścią obszarów chronionych, w tym sieci NATURA 2000 (uwzględniając zapisy rozdziału 8 niniejszej Prognozy).	-Charakter podejmowanych działań nie będzie miał wpływu na stan zdrowia zwierząt, których siedliska są częścią obszarów objętych ochroną, w tym sieci Natura 2000	-Usunięcie wyrobów zawierających azbest przyczyni się do poprawy jakości środowiska na terenie całej Gminy Miedziana Góra. Zatrzymanie przedostawania się włókien azbestowych do środowiska.	- Chwilowy wzrost przedostawania się włókien azbestowych do m.in. powietrza spowodowany pracami demontażowymi.	-Charakter podejmowanych działań nie będzie miał skumulowanego wpływu na stan zdrowia zwierząt, których siedliska są częścią obszarów objętych ochroną, w tym sieci Natura 2000	-Charakter podejmowanych działań nie będzie miał wpływu na stan zdrowia zwierząt, których siedliska są częścią obszarów objętych ochroną, w tym sieci Natura 2000.	-Charakter podejmowanych działań nie będzie miał wpływu na stan zdrowia zwierząt, których siedliska są częścią obszarów objętych ochroną, w tym sieci Natura 2000	- Usunięcie wyrobów zawierających azbest przyczyni się do poprawy jakości środowiska na terenie całej Gminy Miedziana Góra.	-Chwilowy wzrost przedostawania się włókien azbestowych do m.in. powietrza spowodowany pracami demontażowymi.
Różnorodność Biologiczna	- Zwierzęta występujące na terenie Gminy nie będą miały kontaktu z materiałami zawierającymi azbest, dlatego	- Zwierzęta występujące na terenie Gminy nie będą miały kontaktu z materiałami zawierającymi azbest, dlatego negatywne	- Zwierzęta występujące na terenie Gminy nie będą miały kontaktu z materiałami zawierającymi azbest, dlatego	- Likwidacja wyrobów azbestowych zapobiegnie przedostawaniu się pyłów azbestowych do powietrza, co	- Zwierzęta występujące na terenie Gminy nie będą miały kontaktu z materiałami zawierającymi azbest, dlatego	- Zwierzęta występujące na terenie Gminy nie będą miały kontaktu z materiałami zawierającymi	- Zwierzęta występujące na terenie Gminy nie będą miały kontaktu z materiałami zawierającymi azbest, dlatego negatywne	- Zwierzęta występujące na terenie Gminy nie będą miały kontaktu z materiałami zawierającymi azbest, dlatego negatywne	- Likwidacja wyrobów azbestowych zapobiegnie przedostawaniu się pyłów azbestowych	- Zwierzęta występujące na terenie Gminy nie będą miały kontaktu z materiałami zawierającymi azbest, dlatego

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania wyrobów zawierających azbest

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stałe	Chwilowe
	negatywne oddziaływanie nie będzie występowało.	oddziaływanie nie będzie występowało.	negatywne oddziaływanie nie będzie występowało.	poprawi ogólną jakość wszystkich elementów środowiska na terenie Gminy (także zwierząt).	negatywne oddziaływanie nie będzie występowało.	azbest, dlatego negatywne oddziaływanie nie będzie występowało.	oddziaływanie nie będzie występowało.	oddziaływanie nie będzie występowało.	do powietrza, co poprawi ogólną jakość wszystkich elementów środowiska na terenie Gminy (także zwierząt).	negatywne oddziaływanie nie będzie występowało.
Ludzie	-Wpływ związany z demontażem i utylizacją azbestu spowoduje chwilowe zwiększenie zanieczyszczenia i hałasu, lokalne utrudnienia w życiu codziennym -Pył azbestowy wydzielany podczas usuwania wyrobów azbestowych stanowi zagrożenie dla dróg oddechowych człowieka -Szczególnie	-Pył azbestowy wydzielany podczas demontażu i utylizacji wyrobów azbestowych może być przyczyną chorób układu oddechowego	-Usunięcie wyrobów azbestowych zmniejszy prawdopodobieństwo wystąpienia poważnych schorzeń płuc u ludności gminy	-Usunięcie wyrobów azbestowych zmniejszy prawdopodobieństwo wystąpienia poważnych schorzeń płuc u ludności gminy	-Wpływ związany z demontażem i utylizacją azbestu spowoduje chwilowe zwiększenie zanieczyszczenia i hałasu, lokalne utrudnienia w życiu codziennym -Pył azbestowy wydzielany podczas demontażu i utylizacji wyrobów azbestowych może być przyczyną chorób układu oddechowego -Szczególnie	brak oddziaływań	-Wpływ związany z demontażem i utylizacją azbestu spowoduje chwilowe zwiększenie zanieczyszczenia i hałasu, lokalne utrudnienia w życiu codziennym -Pył azbestowy wydzielany podczas usuwania wyrobów azbestowych stanowi zagrożenie dla dróg oddechowych człowieka -Szczególnie narażeni na negatywne oddziaływanie materiałów zawierających	-Usunięcie wyrobów azbestowych zmniejszy prawdopodobieństwo wystąpienia poważnych schorzeń płuc u ludności gminy	- Wyeliminowanie azbestu jako przyczyny wielu poważnych chorób płucnych	-Wpływ związany z demontażem i utylizacją azbestu spowoduje chwilowe zwiększenie zanieczyszczenia i hałasu, lokalne utrudnienia w życiu codziennym -Pył azbestowy wydzielany podczas usuwania wyrobów azbestowych stanowi zagrożenie dla dróg oddechowych człowieka -Szczególnie narażeni na

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania wyrobów zawierających azbest

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stałe	Chwilowe
	narażeni na negatywne oddziaływanie materiałów zawierających azbest są pracownicy firm zajmujących się usuwaniem, transportem i utylizacją materiałów azbestowych. Koniecznym jest, aby osoby te były dobrze przeszkolone, posiadały odpowiedni ubiór ochronny i sprzęt adekwatny do wykonywanej pracy.				narażeni na negatywne oddziaływanie materiałów zawierających azbest są pracownicy firm zajmujących się usuwaniem, transportem i utylizacją materiałów azbestowych. Koniecznym jest, aby osoby te były dobrze przeszkolone, posiadały odpowiedni ubiór ochronny i sprzęt adekwatny do wykonywanej pracy.		azbest są pracownicy firm zajmujących się usuwaniem, transportem i utylizacją materiałów azbestowych. Koniecznym jest, aby osoby te były dobrze przeszkolone, posiadały odpowiedni ubiór ochronny i sprzęt adekwatny do wykonywanej pracy.			negatywne oddziaływanie materiałów zawierających azbest są pracownicy firm zajmujących się usuwaniem, transportem i utylizacją materiałów azbestowych. Koniecznym jest, aby osoby te były dobrze przeszkolone, posiadały odpowiedni ubiór ochronny i sprzęt adekwatny do wykonywanej pracy.
Rośliny	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczelnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczelnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone będzie ich unieszkodliwianie. Rośliny występujące	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczelnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone	- Likwidacja wyrobów azbestowych zapobiegnie przedostawaniu się pyłów azbestowych do powietrza, co poprawi ogólną jakość wszystkich elementów środowiska na terenie Gminy	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczelnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczelnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczelnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone będzie ich unieszkodliwianie. Rośliny występujące	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczelnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone będzie ich unieszkodliwianie. Rośliny występujące	- Likwidacja wyrobów azbestowych zapobiegnie przedostawaniu się pyłów azbestowych do powietrza, co poprawi ogólną jakość wszystkich elementów środowiska na	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczelnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania wyrobów zawierających azbest

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stałe	Chwilowe
	będzie ich unieszkodliwiani e. Rośliny występujące na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego nie będą one negatywnie wpływać na rośliny występujące na terenie Gminy.	na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego nie będą one negatywnie wpływać na rośliny występujące na terenie Gminy.	będzie ich unieszkodliwiani e. Rośliny występujące na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego nie będą one negatywnie wpływać na rośliny występujące na terenie Gminy.	(także roślin).	będzie ich unieszkodliwiani e. Rośliny występujące na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego nie będą one negatywnie wpływać na rośliny występujące na terenie Gminy.	prowadzone będzie ich unieszkodliwiania. Rośliny występujące na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego nie będą one negatywnie wpływać na rośliny występujące na terenie Gminy.	na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego nie będą one negatywnie wpływać na rośliny występujące na terenie Gminy.	na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego nie będą one negatywnie wpływać na rośliny występujące na terenie Gminy.	teren Gminy (także roślin).	będzie ich unieszkodliwiani e. Rośliny występujące na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego nie będą one negatywnie wpływać na rośliny występujące na terenie Gminy.
Zwierzęta, gatunki chronione	-Wpływ związany z demontażem i utylizacją azbestu spowoduje chwilowe zwiększenie zanieczyszczenia i hałasu. -Pył azbestowy wydzielany podczas usuwania wyrobów azbestowych	- Prace wykonywane podczas demontażu wyrobów azbestowych oraz ich utylizacji mogą pośrednio wpłynąć na stan zdrowia zwierząt posiadających siedliska wokół miejsca demontażu wyrobów azbestowych	- Usunięcie wyrobów azbestowych oraz ich utylizacja wyeliminuje negatywny wpływ pyłów azbestowych na stan zdrowotny zwierząt (drogi oddechowe)	- Usunięcie wyrobów azbestowych oraz ich utylizacja wyeliminuje negatywny wpływ pyłów azbestowych na stan zdrowotny zwierząt (drogi oddechowe)	- Wpływ związany z demontażem i utylizacją azbestu spowoduje chwilowe zwiększenie zanieczyszczenia i hałasu. -Pył azbestowy wydzielany podczas usuwania wyrobów azbestowych	brak oddziaływań	- Wpływ związany z demontażem i utylizacją azbestu spowoduje chwilowe zanieczyszczenia i hałasu. -Pył azbestowy wydzielany podczas usuwania wyrobów azbestowych stanowi zagrożenie dla dróg oddechowych zwierząt.	- Usunięcie wyrobów azbestowych oraz ich utylizacja wyeliminuje negatywny wpływ pyłów azbestowych na stan zdrowotny zwierząt (drogi oddechowe)	- Zmniejszenie ryzyka chorób dróg oddechowych powodowanych pyłem azbestowym.	-Wpływ związany z demontażem i utylizacją azbestu spowoduje chwilowe zwiększenie zanieczyszczenia i hałasu. -Pył azbestowy wydzielany podczas usuwania wyrobów azbestowych stanowi zagrożenie dla

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania wyrobów zawierających azbest

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stałe	Chwilowe
	stanowi zagrożenie dla dróg oddechowych zwierząt.				stanowi zagrożenie dla dróg oddechowych zwierząt.					dróg oddechowych zwierząt.
Powietrze	- Wydzielanie pyłów azbestowych do powietrza podczas prac demontażowych	Brak oddziaływań	- Likwidacja wyrobów azbestowych zapobiegnie przedostawaniu się pyłów azbestowych do powietrza w wyniku oddziaływania czynników niszczących na elementy azbestowe, co ostatecznie poprawi jakość powietrza	- Likwidacja wyrobów azbestowych zapobiegnie przedostawaniu się pyłów azbestowych do powietrza, co poprawi jego jakość.	- Wydzielanie pyłów azbestowych do powietrza podczas prac demontażowych	Brak oddziaływań	- Wydzielanie pyłów azbestowych do powietrza podczas prac demontażowych	- Likwidacja wyrobów azbestowych zapobiegnie przedostawaniu się pyłów azbestowych do powietrza, co poprawi jego jakość	- Wyeliminowanie źródeł pyłów azbestowych i poprawa jakości powietrza	- Wydzielanie pyłów azbestowych do powietrza podczas prac demontażowych
Woda	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczególnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone będzie ich unieszkodliwianie	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczególnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone będzie ich unieszkodliwianie. Wody powierzchniowe i podziemne	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczególnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone będzie ich unieszkodliwianie	- Likwidacja wyrobów azbestowych zapobiegnie przedostawaniu się pyłów azbestowych do powietrza, co poprawi ogólną jakość wszystkich elementów środowiska na terenie Gminy (także wód powierzchniowych)	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczególnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone będzie ich unieszkodliwianie	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczególnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone będzie ich unieszkodliwianie	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczególnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone będzie ich unieszkodliwianie. Wody powierzchniowe i podziemne	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczególnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone będzie ich unieszkodliwianie. Wody powierzchniowe i podziemne	- Likwidacja wyrobów azbestowych zapobiegnie przedostawaniu się pyłów azbestowych do powietrza, co poprawi ogólną jakość wszystkich elementów środowiska na terenie Gminy (także wód	- Materiały zawierające azbest będą usuwane z obiektów budowlanych, szczególnie pakowane na miejscu i wywożone poza obręb gminy, gdzie prowadzone będzie ich unieszkodliwianie

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania wyrobów zawierających azbest

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stałe	Chwilowe
	e. Wody powierzchniowe i podziemne występujące na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego negatywne oddziaływanie nie będzie miało miejsca.	występujące na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego negatywne oddziaływanie nie będzie miało miejsca.	e. Wody powierzchniowe i podziemne występujące na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego negatywne oddziaływanie nie będzie miało miejsca.	i podziemnych).	e. Wody powierzchniowe i podziemne występujące na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego negatywne oddziaływanie nie będzie miało miejsca.	nie. Wody powierzchniowe i podziemne występujące na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego negatywne oddziaływanie nie będzie miało miejsca.	występujące na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego negatywne oddziaływanie nie będzie miało miejsca.	występujące na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego negatywne oddziaływanie nie będzie miało miejsca.	powierzchniowych i podziemnych).	e. Wody powierzchniowe i podziemne występujące na terenie gminy nie będą miały kontaktu z materiałami azbestowymi, dlatego negatywne oddziaływanie nie będzie miało miejsca.
Powierzchnia ziemi, gleby	Brak oddziaływań	-Zmiany w wierzchniej warstwie ziemi mogą wystąpić jeżeli wyroby azbestowe będą składowane w podziemnych składowiskach substancji niebezpiecznych a nie utylizowane jedną z nowoczesnych metod, np. MTT (Microwave Thermal Treatment)	Brak oddziaływań	- Likwidacja wyrobów azbestowych zapobiegnie przedostawaniu się pyłów azbestowych do powietrza, co poprawi ogólną jakość wszystkich elementów środowiska na terenie Gminy (także powierzchni ziemi)	-Zmiany w wierzchniej warstwie ziemi mogą wystąpić jeżeli wyroby azbestowe będą składowane w podziemnych składowiskach substancji niebezpiecznych a nie utylizowane jedną z nowoczesnych metod, np. MTT (Microwave Thermal Treatment)	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	-Zmiany w wierzchniej warstwie ziemi mogą wystąpić jeżeli wyroby azbestowe będą składowane w podziemnych składowiskach substancji niebezpiecznych a nie utylizowane jedną z nowoczesnych metod, np. MTT (Microwave Thermal Treatment)	-Zmiany w wierzchniej warstwie ziemi mogą wystąpić jeżeli wyroby azbestowe będą składowane w podziemnych składowiskach substancji niebezpiecznych a nie utylizowane jedną z nowoczesnych metod, np. MTT (Microwave Thermal Treatment)	Brak oddziaływań

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania wyrobów zawierających azbest

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stałe	Chwilowe
Krajobraz	-Negatywny wpływ na krajobraz związany z ewentualnym składowaniem wyrobów azbestowych -Negatywny wpływ na krajobraz związany z pracami demontażowymi wyrobów azbestowych	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	-Negatywny wpływ na krajobraz związany z ewentualnym składowaniem wyrobów azbestowych -Negatywny wpływ na krajobraz związany z pracami demontażowymi wyrobów azbestowych	Brak oddziaływań	-Negatywny wpływ na krajobraz związany z ewentualnym składowaniem wyrobów azbestowych -Negatywny wpływ na krajobraz związany z pracami demontażowymi wyrobów azbestowych	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	-Negatywny wpływ na krajobraz związany z ewentualnym składowaniem wyrobów azbestowych -Negatywny wpływ na krajobraz związany z pracami demontażowymi wyrobów azbestowych
Klimat	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań
Zasoby naturalne	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań
Zabytki	-Negatywny wpływ na zabytki w przypadku wykonywania prac demontażowych w pobliżu lub na obiektach zabytkowych	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	-Negatywny wpływ na zabytki w przypadku wykonywania prac demontażowych w pobliżu lub na obiektach zabytkowych	Brak oddziaływań	-Negatywny wpływ na zabytki w przypadku wykonywania prac demontażowych w pobliżu lub na obiektach zabytkowych	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	-Negatywny wpływ na zabytki w przypadku wykonywania prac demontażowych w pobliżu lub na obiektach zabytkowych

Należy pamiętać, iż na terenie Gminy Wierzchowo odpady zawierające azbest będą usuwane z pokryć dachowych i elewacji, następnie pakowane i transportowane poza obręb gminy. Na terenie Gminy Wierzchowo nie występuje składowisko odpadów zawierających azbest, a odpady będą deponowane poza obrębem gminy.

Podczas sporządzania niniejszej Prognozy uwzględniono informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.